

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح اصلاح بند (ز) ماده (۴۴) قانون برنامه پنجساله پنجم توسعه

جمهوری اسلامی ایران»

مقدمه

بند «ز» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه مقرر داشته است که دانشگاه‌ها و مراکز و مؤسسات آموزشی و پژوهشی و وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مکلفند حداقل ده درصد سهمیه اعضای هیئت علمی مورد نیاز خود را از بین جامعه ایثارگران که شامل رزمندگان با بیش از ۶ ماه حضور داوطلبانه در جبهه، جانبازان بالای ۲۵ درصد، آزادگان بالای سه سال اسارت، فرزندان جانبازان بالای ۵۰ درصد، فرزندان شهدا و فرزندان آزادگان با بیش از سه سال اسارت می‌باشند، تأمین و استخدام نمایند. این طرح که اصلاحی بر بند مزبور است در نظر دارد همسران شهدا و همسران جانبازان قطع نخاعی را نیز در شمول این قانون قرار دهد. طرح مذکور در کمیسیون اجتماعی با گسترش دایره شمول آن مشتمل بر همسران شهدا، همسران جانبازان بالای ۵۰ درصد و همسران آزادگان دارای بیش از سه سال اسارت، اصلاح و به تصویب رسیده است.

سابقه قانونی

مطابق بند «و» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه، دستگاه‌های اجرایی موظفند حداقل بیست و پنج درصد (۲۵٪) نیاز استخدامی خود را از میان فرزندان شهدا و فرزندان جانبازان پنجاه درصد (۵۰٪) و بالاتر و فرزندان آزادگانی که حداقل پنج سال سابقه اسارت دارند، بدون الزام به رعایت شرط سنی، تحصیلی و آزمون تأمین و از ابتدا آنان را به صورت رسمی قطعی استخدام نمایند. پنج درصد (۵٪) سهمیه استخدامی به سایر جانبازان، آزادگان، رزمندگان و همسر و فرزند آنان اختصاص می‌یابد. در مواردی که نیاز به تخصص دارد، شرایط علمی لازم‌الرعایه است. این بند در جلسه ۱۳۹۰/۱۱/۱۸ با اصلاحات و تفسیر جدید مورد تصویب مجلس شورای اسلامی قرار گرفت که وفق آن همسران شهدا و جانبازان ۲۵ درصد و بالاتر در شمول سهمیه استخدامی حداقل ۲۵ درصد دستگاه‌ها برای ایثارگران قرار گرفتند، البته این اصلاح فقط در بند «و» اعمال گردید و بند «ز» ماده (۴۴) برنامه پنجم توسعه که درخصوص استخدام ایثارگران در هیئت علمی است، اصلاح نشد.

مزایا و توجیحات مثبت طرح

۱. اضافه کردن عبارت «همسران شهدا و همسران جانبازان بالای ۵۰ درصد و همسران آزادگان دارای بیش از سه سال اسارت» به دایره مشمولین بند «ز» ماده (۴۴) به لحاظ آنکه میزان حداقل درصد سهمیه پیش‌بینی شده یعنی ده درصد را افزایش نمی‌دهد، فاقد هر نوع بار مالی است.
۲. در قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران که سال گذشته به تصویب نهایی مجمع تشخیص مصلحت نظام رسید، به این امر اشاره شد که مواد مربوط به ایثارگران در قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه، به قوت خود باقی خواهد ماند و در ابلاغ قانون جامع ایثارگران لحاظ خواهد شد، لذا تا پایان قانون برنامه، مفاد بند «ز» ماده (۴۴) قانون مزبور ملاک عمل دستگاه‌ها خواهد بود و پس از آن ماده (۷۱) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران که درخصوص موضوع جذب اعضای هیئت علمی است، قابل استناد می‌باشد که البته هر دو قانون در یک راستا بوده و ناسخ و منسوخ نمی‌باشند.

ایرادات و نقاط ابهام طرح

۱. طرح‌ها و لوایح حوزه ایثارگران باید در چارچوب حمایتی ارائه و تصویب گردد. به عبارتی در طرح حاضر اگر قصد طراحان ایجاد تسهیلات حمایتی است؛ در حقیقت با استخدام و فرستاده شدن همسران جانبازان بر سر کار و دادن مسئولیت دیگری به آنها غیر از اصلی‌ترین مسئولیت ایشان که همان نگهداری و پرستاری است، این هدف محقق نخواهد شد و صرف اعطای امتیازی برابر، مد نظر خواهد بود.
۲. در بند «۱» تبصره الحاقی به قانون استخدام جانبازان، اسرا و افراد خانواده‌های شهدا، جانبازان از کارافتاده، اسرا و مفقودالان‌های انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و... مصوب ۱۳۷۵/۹/۷ تصریح گردیده است که ازدواج همسران شهدا موجب قطع حقوق و دریافتی‌های موضوع تبصره نخواهد بود. علی‌الاصول این امتیاز نیز شامل آنان می‌شود در این حالت ضرورت دارد جامعه هدف اولویت‌بندی شود.
۳. در بند «ز» ماده (۴۴) در احصای جامعه هدف، از جانبازان بالای ۲۵ درصد و آزادگان بالای سه سال اسارت نام برده شده است، در مصوبه کمیسیون نیز همین رویه دنبال شده است. انشای قانون بدین شکل سبب تفاسیر متعدد شده و موجب می‌شود تا خود درصدهای مزبور از دریافت تسهیلات در برخی مواقع محروم بمانند.
۴. همچنین بسیاری از دستگاه‌های اجرایی در عملیاتی‌سازی قوانین مصوب در موارد گوناگون تفاسیر به رأی مختلفی می‌نمایند که عملاً ضمانت اجرای آن را از میان برمی‌دارند. بنابراین لازم است که عبارت‌ها کاملاً مصرح باشند.

جمع‌بندی

طرح اصلاح بند «ز» ماده (۴۴) قانون برنامه پنجم توسعه که به منظور رفع برخی نواقص و آثار تبعیض‌آمیز نسبت به برخی گروه‌های جامعه ایثارگری کشور ارائه شده است، با اصلاحیه کمیسیون اجتماعی در راستای تطبیق هرچه بیشتر با سیاست‌های کلی نظام است. اصلاحیه کمیسیون اجتماعی از این منظر مثبت ارزیابی می‌شود. با این وجود هنوز این ابهام وجود دارد که مفاد طرح شامل همسران و فرزندان جانبازان ۵۰ درصد و همسران و فرزندان آزادگان دارای ۳ سال سابقه اسارت نشود. در مجموع تصویب طرح قابل توصیه است.

